

Bollettino di guerra n. 1158 L'attacco di successo di bombardieri germanici contro unità nemiche 4 navi da trasporto, 5 mercantili, 2 incrociatori e 1 caccia colpiti

Comando Supremo, Bollettino di guerra 1158. Situazione immutata in Sicilia dove l'attività combattiva si è prevalentemente svolta nel settore settentrionale dello schieramento.

Bombardieri germanici hanno attaccato con successo unità mercantili e da guerra al largo delle coste settentrionali e orientali dell'isola danneggiando gravemente quattro trasporti, due incrociatori e un cacciatorpediniere: cinque mercantili sono stati colpiti nel porto di La Valletta. L'aviazione nemica effettuava incursioni sui dintorni di Napoli e sulla regione dello stretto di Messina; danni non gravi, vittime in corso di accertamento; le artiglierie contraeree abbatterono sei apparecchi.

In duelli con nostri cacciatori della Sardegna, due «Curtiss» ed un aerosiluratore precipitarono in mare.

Generale Ambrosio.

Vojno poročilo št. 1158

Uspel napad nemških bombnikov na sovražne enote

4 prevozne ladje, 5 trgovskih la-
dij, 2 križarki in 1 rušilec zadeti

Vrhovno poveljstvo, vojno poročilo št. 1158: Nespremenjen položaj na Siciliji, kjer je bojno delovanje potekalo poglavitno na severnem predelu bojnih črt.

Nemški bombniki so z uspehom napadli trgovske in vojne ladje pred severno in vzhodno obalo otoka, hudo poškodovali 4 prevozne ladje, 2 križarki in 1 rušilec. 5 trgovskih ladij je bilo zadetih v pristanišču La Valletta.

Nasprotnikovo letalstvo je delalo napade na okolico Napolja in na pokrajino ob Messini; škoda ni huda, število žrtev še ugotavljajo. Protiletalsko topništvo je zabil 6 strojev.

V bojih z našimi lodi s Sardinije sta treščili v morje dve letali vrste «Curtiss» in eno torpedno letalo.

General Ambrosio.

Uspesna nemška obramba na vseh odsekih

Sovjetski napadi pri Orlu, ob Kubanu, Miusu in Ladoškem jezeru spodle-
teli — 213 oklepnikov uničenih — Zavezniški napadi na Siciliji zavrnjeni
Močne angleške izgube pri letalskih napadih na nemška mesta

Hitlerjev glavni stan, 28. julija. Nemško vrhovno poveljstvo je včeraj objavilo tole uradno vojno poročilo:

Težišče bojev na vzhodu je bilo tudi včeraj na odseku pri Orlu. Po spremembah polnih bojih in ob uničenju številnih oklepnikov so naše čete s podporo močnih oddelkov letalstva krvavo odbile več sovražnih polkovnikov za prodor južno, vzhodno in severno od Orla.

Na ostalem bojišču je prišlo do trdovratnih obrambnih bojev na kubanskem mostišču, ob Miusu in južno od Ladoškega jezera, medtem ko je bilo ob Doncu in na področju pri Bjelgorodu samo krajevno bojno delovanje.

Severnozahodno od Krimskaja je severnoza-
hodno od Kubiševa je prešel sovražnik z moč-
nimi silami in ob podpori oklepnih sredstev, boj-
nih letal in topništva, k novim napadom. V tridih
bojih, deloma v uspešnih protisunkih, so bili ti
odbiti. — Tudi južno od Ladoškega jezera je po-
vedel sovražnik svoje sile k napadu proti nem-
skim postojankam, pri čemer so ga podpirale
močne letalske sile. Sovjetske čete so bile v ogor-
čenih bojih iz bližine in ponovnih takojšnjih pro-
tisunkih s težkimi izgubami vržene nazaj.

Na vsem vzhodnem bojišču je izgubil sovra-
žnik včeraj 213 oklepnikov.

V mesece dolgih težkih obrambnih bojih na
kubanskem mostišču se je posebno odlikovala 97.
bavarska lovka divizija.

Na Siciliji so bili tudi včeraj vsi sovražni na-
padi proti nemško-italijanskim postojankam od-

biti. Napadi oddelkov nemških bojnih letal so pri-
zadeli sovražniku znatne izgube. V vodah severno
od otoka so dosegla bojna letala 2 bombna za-
detka v polno na težko sovražno križarko in so
zadela nadaljnjih 6 enot.

Ponoči so močne skupine nemških bojnih let-
al bombardirale pristaniško področje La Vallette
in zadela 5 ladij.

V Sredozemlju je nemški ladijski spreved
napad 7 angleških torpednih letal. Zaščitne eno-
te so sestrelile 4 napadajoča letala. Spreved je
ostal nepoškodovan.

Severnoameriški bombniški oddelki so vče-
raj podnevi napadli Hannover, Hamburg in ne-
kaj krajev na severnozahodnem nemškem obal-
nem ozemlju. Prebivalstvo, posebno v Hamburgu,
je imelo izgube. Protiletalska obramba je po do-
sedanjih podatkih sestrelila nad napadenimi me-
sti ter pri doletu in odletu 30 težkih štirimo-
tornih bombnikov. Nad zasadenim zahodnim
ozemljem so bila uničena štiri nadaljnja letala.

V pretekli noči je priletel sovražnik samo
z majhnim številom letal nad Nemčijo. Ena iz-
med teh letal je bilo sestreljeno.

Nemška brza letala so v noči na 27. julija
napadla posamezne cilje na področju Londona.

Na Atlantiku je potopilo letalstvo v močno
zavaranem ladijskem sprevedu tovrno ladjo z
najmanj 8000 tonami in težko poškodovalo drugo
ladjo. Lovska letala so na tem pomorskem po-
dročju sestrelila en angleški bombnik.

o tesni edinstvi med ljudstvom ter krono in o veri
v usodo domovine. Listi so tudi prinesli izbrne
življenjepis italijanskega ministrskega predsedni-
ka. List «Novidades» je poleg tega objavil še po-
doben pregled vojaškega in političnega položaja
na Siciliji ter zaključuje s trditvijo, da je italijan-
ski in nemški odpor resnično zgrajen in da je ta
žilava obramba dejstvo, ki ga mora priznati sle-
herni nepristranski opazovalec.

Bukarešta, 28. julija. S. Vsi listi so na prvih
straneh in pod vidnimi naslovi prinesli novico o
Mussolinijevem odstopu ter o imenovanju maršala
Badoglija za ministrskega predsednika. List «Cu-
rentul» posebno poudarja, da je kralj prevzel po-
veljstvo nad oboroženimi silami in da je ljudstvo
navdušeno izpričalo svojo vero v Savojsko hišo ter
v usodo domovine.

Admiral Thaon di Revel — novi predsednik italijanskega senata

Rim, 28. julija. s. Eksc. grof Suardo je Nj. Vel. Kralju in Cesarju sporočil odstop z mesta predsednika senata. Nj. Vel. Kralj in Cesar je na predlog predsednika vlade in prvega mini-
stra državnega tajnika maršala Badoglija za
predsednika senata imenoval Eksc. velikega
admirala Paola Thaona di Revela, vojvoda del
Mare.

Novi predsednik senata Nj. Eksc. veliki
admiral don Paolo Thaon di Revel, vojvoda
del Mare, se je rodil v Turinu 10. junija 1859
kot sin grofa Ottavia, ministra piemontske
države ter podpisnika ustave iz leta 1848, ka-
tere avtor je bil. Njegova mati je bila iz druge
znamenite in zelo stare rodoljubne rodovine
grofov Regard di Clermont. Svoje mornarsko
življenje je začel v kraljevi mornariški šoli v
Napoli, potem v Genovi. Leta 1880 je končal
šolo kot podporočnik bojne ladje in naredil na
kraljevi fregati »Garibaldi« kar se da zanimivo
pot okoli sveta. Po vrnitvi v Italijo je bil ordi-
nanci častnik Kr. Vis. kneza Carignanskega,
potem pa kot poročnik na različnih vrstah la-
dij. Leta 1894 in 95 je na ladji »Paliduro« vo-
dil dolgo jadranje mornariške šole po Sredo-
zemskem in Atlantskem morju. Ko je bil po-
višan v kapitana korvete in bil podpoveljnik
bojnih ladij »Savoia« ter »Piemonte«, je postal
dejanski pribočnik Nj. Vel. kralja Umberto I.
Leta 1898 je bil povišan v kapitana fregate.
Od l. 1900 do 1904 je bil poveljnik kr. šolske
ladje »Caracciolo«, nato pa ladje »Vespucci«,
s katero se je vozil po Atlantskem morju. Kot
kapitan bojne ladje je poveljeval kraljevi po-
morski šoli za strojnike v Benetkah. Od 1905
do 1907 je bil poveljnik kr. pomorske akade-
mije v Livornu, četudi ni bil admiral. Ta čas
je s šolsko ladjo »Etna« šel na raziskovanje
bližnjih in daljnjih morij, raziskovanje, ki je
znamenito zaradi znanstvenih uspehov.

Bil je prepričan in izkušni pospevalec plovbe
na jadri za mornariško pripravo. Kot spreten plovec
je prvi pripeljal v pristanišče Brindisi veliko bo-
jno ladjo »Viktor Emanuel III.«, katere poveljstvo
je prevzel l. 1907, ko je prišla iz ladjedelnice. Dve
leti kasneje je postal pribočnik kralja v stopnji
kontreadmirala. Ob koncu l. 1911. je z ladje »Ga-
ribaldi« poveljeval četrti pomorski diviziji, katero
so sestavljale križarke ter ladje »Ferruccio«, »Va-
rese« in »Marco Polo«, in dejansko sodeloval pri
zasedbi Libije. L. 1913. je bil poklican za načelnika
glavnega stana mornarice in je na tem mestu iz-
vedel prenovitveno delo in preustrojil udarno silo
mornarice ter je v zvezi skromnim sredstvom mo-
narico povečal do največje mere s tem, da je na-
kopičil potrebno blago in gorivo, preuredil opori-
šča in povečal število osebja. Ker je zaslužil po-
trebo, ki se je kmalu pokazala, je oskrbel morna-
rico s petrolejem in dal ojačiti pristanišče Brindisi
in Taranto in se z vso vno zavzel za letalstvo,
ki naj bi plovbo podpiralo. Pomen teh ukrepov se

je videl ob izbruhu svetovne vojne l. 1915. Da bi
Italija posegla v vojno, se je načelnik glavnega sta-
na mornarice zavzel in tudi dosegel politične
sporazume, po katerih si je Italija zagotovila le-
talska in pomorska ojačenja in dobila popolno po-
morsko poveljstvo za Adrijsko morje. Ker je
domneval, da bo vojna dolga, je v namenu, da bi
bil z večjimi bojnimi ladjami vedno pripravljen na
vsako morebitnost, organiziral za nasprotnika
utrjujoče vojne nastope s tem, da je z manjšimi
morskimi enotami stalno napadal in varoval obalo,
in s tem prihranil srednje in velike enote za po-
znejšo porabo. Zato je dal pobudo za izdelavo pod-
mornic in manjših protipodmorniških čolnov, tor-
pedov in letal, oklepnih vlakov, za obrambo
obrežnih mest ter železnice, ki tečejo ob obrežju.
Dal je delati posebne monitorje in oborožene čol-
ne, oskrbljene s topovi za boj proti podmornicam.

Oktober 1916 je na svojo prošnjo zapustil
vrhovno mornariško poveljstvo in prevzel povelj-
stvo nad pomorskim oporiščem Benetke, kjer je
živahno bojno deloval posebno z letalstvom in
malimi enotami in je s tem orožjem prodiral celo
do močno oboroženih avstrijskih pristanišč. Fe-
bruarja 1917 je bil imenovan za senatorja in mu
je bilo zaupano celotno vodstvo pomorske vojne,
hkratu je postal tudi načelnik glavnega stana in
bil imenovan za vrhovnega poveljnika vseh mo-
biliziranih pomorskih sil. Revel je splošno za-
misli o obsežni uporabi protipodmorniških čol-
nov za napadanje in za obrambo pomorskih pre-
vozov. Posrečilo se mu je, da jih je izdelal 400.
Način Revelovih napadov je prinesel velike ko-
risti in je zapustil presenetljive strani vojne zgo-
dovine. Obramba z oboroženimi čolni in monitorji
se je izkazala kot zelo učinkovita, posebno kot
desno krilo kopenskih sil, ki so nastopale ob
Isontu in Piavi. Med največje zasluge mu šte-
jejo, da je sklenil rešiti Benetke v novembru
1917 s tem, da je na več bojnih črt postal morna-
re; na uspe Tagliamenta, kakor tudi z mrežo
prekopov in močvirij na spodnji Piavi, s čemer
je zadušil vse sovražnikove vojne nastope. Leta

1918 je bil povišan v admiral in je vodil napad
na Drač, ki je bil v zvezi s kopenskimi nastopi
v Macedoniji. Tedaj je Thaon di Revel odplul na
morje z bojnimi ladjami in sprožil bombardira-
nje, ki je nasprotnika prisililo, da je opustil
tisto postojanko. Njegova zasluga je, da so bili
naglo zasedeni adrijski otoki ob Istriji in Dalma-
ziji, preden je prišlo do premirja. Tako so bile
onemogočene spletke Anglije in Francije, ki sta
hoteli izročiti te strateško in zgodovinsko tako
pomembne postojanke v slovanske roke. V dobi
premirja je zasedel adrijske otoke in postal po-
morski komisar na mirovni konferenci. Za iz-
vedeno delo je bil admiralu Revelu na kraljevo
pobudo podeljen veliki križec vojaškega reda
Savojske hiše.

Ko je bila priključena Julijska Benečija, je
prejel ovratnico reda Sv. Annunziata in tako je
v sto letih svojega rodu postal četrty član, ki
je dobil to najvišje odlikovanje. Novembra 1919.
je pustil mesto načelnika glavnega stana morna-
rice in prevzel predsedstvo admiralkega sveta.
Kakor med vojno in na mirovni pogajanjih tako
je tudi v senatu ostal odločen branilec italijan-
skih pravic do Adrijskega morja in hkratu pri-
staž naziranja, da je treba določiti londonskega
pakta izvesti do zadnje podrobnosti.

L. 1922: je postal mornariški minister. Z
mladeniško živahnostjo je dvignil moralo morna-
rice, vili novih sil v sleherni upravno panogo,
preuredil mornarico in vse pomorske delavnice,
uvedel pa tudi disciplino v delu. Obnovil je ur-
jenje mornarjev in uvedel plovbo tudi po daljnih
morjih. Povečal je glavna pomorska oporišča in
dal delati nove ladje. 24. maja 1923 mu je bil
podeljen naslov vojvoda del Mare. 4. novembra
1924. je postal veliki admiral. Mornariški mini-
ster je ostal do l. 1925. 19. marca 1932 je bil
imenovan za prvega tajnika Nj. Vel. Kralja in
za velikega mojstra reda sv. Mavricija in Lazarja
ter za kanclerja reda Italijanske krone.

Prisega nove vlade

Rim, 28. julija. s. Včeraj dopoldne so novi
ministri prisegli Nj. Vel. Kralju in Cesarju, ki
se je potem z njimi prisrčno razgovarjal. Nato
so prevzeli posle vsak v svojem ministrstvu.

Italijansko ljudstvo je navdušeno sprejelo vladarjevo odločitev

Rim, 26. julija. AS. Komaj je rimsko ljudstvo
izvedelo za novico, ki jo je objavil radio, da je
Nj. Vel. Kralj prevzel poveljstvo oboroženih sil in
da je imenoval maršala Badoglija za predsednika
vlade, se je zgirnilo na ulice in na glas dajalo du-
ška svojemu zadovoljstvu in navdušenju.

Polegoma so ulice vzhlele pozni uri in zatemniti
postale prizorišče velikih domoljubnih manifesta-
cij. Med vzlikanjem »Živela Italija, živel Kralj,
živela Badoglija in živel vojska« in petjem Mame-
lijevih himen so se strnili v spreved, v katerem
so nosili napise in tribarvnice, ter se usmerili pro-
ti Kvirinalu. Ko so manifestante prispeli do cilja,
so tam že našli nabito polno ljudstva, ki je vzhli-
kalo Kralju in Savojski hiši. Medtem ko je velik
del ljudstva vztrajal na trgu in vzklikal Kralju, so
se druge skupine napotile pred vojno ministrstvo,
kjer so navdušeno vzklikale oboroženimi silam in
Italiji. Tudi v drugih delih mesta, zlasti pa pred
uredništvom listov so se takšne manifestacije ponav-
ljale med rodoljubnim vzlikanjem »Živela Italija!«
Do ogromnih manifestacij je prišlo na Bene-
škem trgu, kjer je množica vdrila na dvorišče
palace ter izražala svoje veselje in svojo ne-
omajno skrb za usodo domovine. Nato se je
razlila po trgu ogromna reka ljudstva, ki se je
od Beneškega trga usmerila proti trgu Colona-
na, kjer je še enkrat dala izraza svojemu do-
moljubju s petjem Mamelijeve himne. Pijav-
ske pesmi in stare himne iz dobe italijanskega
preporoda.

Tako je rimsko prebivalstvo potrdilo svo-
jo globoko vero v nesmrtno usodo domovine
pod vzvišenim vodstvom svojega Vladarja in
pod okriljem junaških oboroženih sil.

Bologna, 26. julija s. Vzlele pozni uri se je v
mestu razvedela novica o spremembi vlade, kar je
vzbudilo žive domoljubne manifestacije. Takoj so
prihajali sprevedi, na čelu katerih so nosili tri-
barvnice in so korakali po glavnih mestnih ulicah,
potem se pa v predmestjih razšli ob vzklikanju:
Živela Italija, živel Kralj! Živel Badoglija!

Milano, 26. julija s. Vkljub pozni večerni uri
se je novica, da je Kralj prevzel poveljstvo oboro-
ženih sil in da je imenoval maršala Badoglija za
predsednika vlade, razširila po mestu in je spro-
žila val navdušenih domoljubnih manifestacij med
vzklikanjem Kralju in Cesarju in maršalu Bado-
gliju.

Firenze, 26. julija. AS. Komaj je snoči
radio razširil novico o imenovanju maršala
Badoglija za predsednika vlade, se je kljub
pozni uri zbrala ogromna množica meščanov
in korakala po ulicah v središču mesta in šla
pred sedež armadnega zbora med petjem hi-
men domovine. Potem ko je vzklikala Italiji,
Kralju in maršalu Badogliju, se je velik spre-
vod množice usmeril proti predmestnim prede-
lom, kjer je tudi povsod prišlo do manifestacij
velike ljubezni do domovine.

Mirna presoja italijanskih političnih sprememb v Nemčiji

Berlin, 28. julija. s. Hladnokrvnost, s ka-
tero je nemška javnost sprejela novico o po-
litičnih dogodkih v Italiji — piše sodružnik
nemške uradne agencije — je najboljši dokaz,
da živčna vojna, ki jo je nasprotnik že pred
dolгим časom začel proti nemškemu ljudstvu,
ni dosegla svojega namena. Čeprav so ti dogo-

ki presenetili ogromno večino nemškega ljud-
stva, ki je bilo malo poučeno o tem, kaj se
godi v rimskih vodilnih krogih, vendar to pre-
senečenje ni moglo spremeniti občutka o mirni
varnosti in odločnosti, iz katerih dobiva nem-
sko ljudstvo navdih za svoje stališče do vseh
vojnih vprašanj.

Svet izreka sv. očetu sožalje zaradi letalskega napada na Rim

Vatikansko mesto, 27. julija. s. Te dni še
kar naprej prihajajo na papeža številne vda-
nostne brzojavke iz Italije, v katerih izrekajo
ljudje obžalovanje zaradi Bombnega napada na
Rim. Posebno pismo je poslal nadškof v Bo-
logni kardinal Nasalli-Rocca. Prispele so tudi
številne brzojavke od nadškofov in škofov s pol-
otoka. Iz Irske je prispela brzojavka od pred-
sednika irske vlade De Valera, od naškofa v
Dublinu in nadškofa v Taumu, prav tako pa
tudi skupne brzojavke vseh škofov, duhovščine
in ljudstva. V celoti se pridružuje tudi katoliška
Španija. Zastopani so prelati, kardinal primas
iz Toleda, škofje z Balearov in kolonij. Z njimi
so duhovniki, podeželske katoliške organizaci-
je, večje kulturne družbe, tisk, kongregacije,
vzgojni zavodi, verska združenja iz Madrida,
Kompostelje, Valladolida, Barcelone, Valencije,
Bilbaa, Santandreja, Sevilje, Badajoz, Hue-
scue, Viga, Cordove, Segovije, Salamance, Carta-
gene, Leride, Ovidia, Luga, Tarragone itd. —
Druge genljive brzojavke so prispale tudi iz
Argentine. Potem so prišli izrazi sočutja iz la-
tinske Amerike, iz Čileja, Kolumbije, Peruja,

Venezuele, Ekvadorja, od raznih škofov, ki so
bili tolmači čustev svojih vernikov. Značilna je
tudi poslanica mehiških katoličanov, katerih
čustva je tolmačil mehiški nadškof. Iz Kanade
poročajo, da je tisk v celoti objavil papežovo
pismo kardinalu vikariju. Episkopat, zbran
okrog apostolskega nuncija, je dal duška raz-
položenju in čustvom vseh kanadskih katolika-
nov. V imenu vseh avstralskih škofov je pisal
kardinal nadškof iz Sidneya Gitroy. Podobno
je starešina švicarskih škofov po apostolskem
nunciju sporočil želje vseh švicarskih katoli-
čanov, prav tako so brzojavke poslali tudi nad-
škofje v Bukarešti, Fagarasu in Albi Juliji.

Smrt senatorja Manlija Morgagnija

Rim, 28. julija. s. V Rimu je umrl senator
Manlio Morgagni. Kot častnik in organizator
je leta 1924 prevzel predsedstvo izdajateljske
delniške družbe agencije Stefani. Udeležil se
je vojne v letih 1915—1918. Od leta 1927—1928
je bil podžupan v Milanu. Član senatu je bil
od 14. oktobra 1932.

Velik odmev o spremembi italijanske vlade po vsem svetu

Buenos Aires, 28. julija. s. Vsi listi obširno in
s posebnim poudarkom pišejo o spremembi vlade
v Italiji. Tuji tisk najprej potrjuje, da se je po
vladarjevem odloku okrepila zveza med ljudstvom
in Lraljevsko rodobno, ko gre za veličino in korist
domovine, potem pa objavlja življenjepis maršala
Badoglija, ki je bil po vladarjevem zaupanju pokli-
can, naj vodi usodo Italije, in ki ga krepi soglasni
pristanek vsega naroda.

Lizbona, 28. julija. s. Novica, da je italijanski
maršal Badoglija prevzel oblast, je po vsej Portu-
galski zbudila kar največje zanimanje.

Leti na prvi strani in v posebni tiskovni ope-
mi objavljajo pod velikima slikama vladarja in
maršala Badoglija kraljev oklice ter proglas ministr-
skega predsednika italijanskemu narodu.

V kraljevem oklicu so posebno poudarili izjavo

Razglas poveljništva armadnega zbora

Na podstavi odredb, izdanih od Šefa Vlade, ukazujem,

da se bodo morale od danes 27. julija 1943 od 18. ure v Ljubljanski pokrajini izpolnjevati poleg vseh že doslej veljajočih določb tudi naslednje odredbe:

1. policijska ura: od 21.30 do 5. ure s pogoji in izjemami, kakor je že določeno v prejšnjih razglasih.

Vsa poblastila, ki so bila že prej izdana za kretanje po policijski uri, so razveljavljena, izjemoma tista, ki so se izdala osebam, katere opravljajo javno službo.

2. Trajno se prepoveduje vsakršno javno zbiranje več kot treh oseb, prirejanje zborovanj, manifestacij, sestankov in podobno, čeprav v zaprtih prostorih; nalepljanje tiskanih listov, pisanih listov, pozivov vsakršne vrste na javnih krajih, izvzemi katoliške cerkve — kolikor je v zvezi z običajnim izvrševanjem bogoslužja; kakršno koli optično ali svetlobno signaliziranje.

3. Do nadaljnje odredbe se razveljavljajo vsi orožni listi kakršne koli vrste, dovoljeni pred objavo tega razglaša. Pristojna oblastva

ustavijo izdajanje orožnih listov. Posestniki predpisno prijavljenega orožja so odgovorni za njegovo hranjenje v prostorih svojega stanovanja, tako da je izključena raba orožja po komer koli.

4. Vsi prebivalci, ki bi morali iti iz hiše, morajo imeti pri sebi listino o istovetnosti s sliko, katero so dolžni na vsakokratno zahtevo pokazati organom javne varnosti in vojaškimi poveljniki.

5. Tisk: dnevnikom je dovoljena samo ena dnevna izdaja ob upoštevanju sedaj veljavnih predpisov.

6. Poslopja: vходи v poslopja z javnih ulic, in sicer pri glavnih vratih, morajo biti odprti noč in dan in razsvetljeni po veljajočih predpisih o zatemnitvi. Okna vseh poslopj morajo imeti med policijskim časom spuščena zastirala.

Cete, patrulje, organi javne varnosti in in reda, ki so kakor koli meni podrejeni, imajo povelje skrbeti za izvrševanje zgoraj navedenih odredb, po potrebi tudi z orožjem. Kršitelji se takoj zapro in sodijo po vojaških sodiščih.

General armadnega zbora, poveljnik
Gastone Gambaro.

Kako postaneš danes doktor?

Po novi uredbi se mora vsak diplomirani pravnik šestnajstkrat potiti pred komisijo

Ljubljana, 28. julija. Ni še dolgo tega, kar smo brali v časopisih, da je diplomirano na pravni fakulteti več akademikov in akademikar. Trinajst jih je bilo. Ali diplomirane juriste kar producirajo? se je morda kdo vprašal. Sicer so mi povedali, da ta študij ni težak, ampak da gre tako lahko, si pa res nisem mislil.

Toda od teh trinajstih je vsak zase diplomirano pošteno zaslužil. »Krvavo« so se potili v najlepših dneh maja in junija: hoteli so dokončati študij že zdaj konec letnega semestra. Okoli 130 jih je bilo, ki so se vpisali pred štiri leti na pravno fakulteto, komaj desetini pa je bilo dano, da so jo dokončali kot prvi po novi fakultetni uredbi, v rekordnem kratkem času, kot je ni še nihče doslej: v 3 letih in 9 mesecih.

Leta 1939. je stopila namreč v veljavo uredba o pravnih fakultetah, ki je docela spremenila dosedanj, tradicionalni način študija prava.

Kdo le ne ve, da je moral položiti vsak pravnik tri izpite in je s tem končal študij. Po treh semestrih je imel pravico napraviti prvi, pravno-gospodarski izpit, po nadaljnjih petih semestrih drugega — pravosodnega, in takoj nato — praktično seveda šele tedaj, čim je nastudiral — tretjega, državnoslovnega. Zlasti »drugi izpit« je bil strah in groza vseh študentov in njih sorodnikov in znancev. Nekaj mesecev pred njim sploh ni bilo mogoče govoriti s kandidatom, tako je bil vsakdo prepoln glave. Res, da je imel vsak kar dve leti in pol časa za pripravo, pa kdo bi mislil tako daleč naprej! Le malokdo se je znal prisiliti in se kmalu zares začel pripravljati na veliko preizkušnjo. Večina pa je smatrala ti dve leti — pol leta so namenili za študij — za najprijetnejši del mladosti, za nekakšen parmanentno počitnice. Zato ni čudno, da je nastala »ljudska govorica«, naj postane jurist, kdor želi mnogo počivati, malo študirati in vseeno uspešno opraviti izpite. Vendar ti, ki so tako govorili, niso videli študentov takrat, ko so predsedali dan za dnem za mizo in se grizli skozi ogromno snov civilnega prava. Morda bi jim vedela kaj več povedati dekleta teh fantov, ki so bila kar ljubosumna na svoje konkurentke — knjige...

Tisti, ki se niso hoteli zadovoljiti s pridevkom »dipl. iur.«, in so stremeli za najvišjim akademskim naslovom, so pa morali položiti poleg treh izpitov še tri stroge izpite — rigorozne. Le kdor je bil izredno marljiv, je postal doktor prava v štirih in pol letih, morda še malo prej. Navadno pa se ni nihče pretegnil in je bila »normalna« doba vsaj pet let.

»Nova fakultetna uredba« (kakor jo imenujejo študenti, čeprav velja že štiri leta) je nastala iz potrebe, omogočiti dijakom, ne le najmarljivejšim, da končajo pravno fakulteto zares v štirih letih. »Drugi izpit« je le premmogo ustrašil, da so popustili malo pred ciljem in zavlekli študij za nekaj let. Zato so odpravili dosedanje izpitni red in uvedli drugega, preizkušnega že na mnogih tujih vseučiliščih. Pravni študij traja še naprej osem semestrov. Vsaka dva semestra pa položi lahko slušatelj dva ustrezna izpita in tako ima po osmih semestrih osem predpisanih izpitov ter je s tem že diplomiral. Zaželeno olajšava je dosežena! Študentu je mogoče redno študirati in polagati izpite, ne da bi bil preobremenjen s snovjo. Obenem pa ta način nekako sili dijaka, da redno študira. Vrstni red diplomskih izpitov je namreč točno določen. Kdor ni po-

ložil izpita iz ene skupine, ga ne more iz druge. Kdor pa sploh ni niti še prvih dveh, ne more naslednjih. To je sito, ki je precej gostolvrše pa se izpiti junija, oktobra in februarja. Če kdo pade, sme drugič opravljati izpit v prihodnjem terminu, vendar vsega skupaj samo trikrat.

Vsaka izpitna panoga obsega po dve panogi. Te so:

I. 1. uvod v pravne in družabne vede in 2. zgodovina in sistem rimskega prava; II. 1. narodna in primerjalna pravna zgodovina in 2. cerkveno pravo brez zakonskega prava; III. 1. kazensko pravo in 2. kazenski sodni postopek; IV. 1. ustavno pravo in teorija o državi in 2. narodno gospodarstvo; V. 1. upravno pravo in 2. mednarodno javno pravo; VI. 1. finančna veda in 2. gospodarska politika; VII. 1. državljansko pravo in 2. mednarodno zasebno pravo; VIII. 1. civilni pravni postopek s stečajnim pravom in 2. trgovinsko, menično in čekovno pravo.

Vsak diplomirani jurist se je moral torej šestnajstkrat po četrte ure potiti pred strogo komisijo! Tisti, ki so sami študirali pravo, so gotovo opazili nove izpitne predmete, ki jih prej ni bilo: to so pravna enciklopedija, sociologija in meddržavno zasebno pravo. Lahko so pa

ugotovili tudi, da nova uredba, vsaj kar se tiče zadnjega leta, ni prinesla olajšanja, saj sta sedanjí sedmi in osmi izpit le drugače nazvani »drugi«. Torej bodo pravniki še vnaprej zdihovali pod pezo knjig in skript!

Najpomembnejša novost uredbe pa je določba,

kako se bo dal odslej priporiti ponosni »doctor iuris«

Mesto rigorozov je uvedla uredba moderní sistem disertacij. Poznaajo ga že dolgo časa filozofi in teologi, kot čitamo, bo veljal v bodoče na Hrvatskem tudi za zdravnike.

Vsak diplomirani jurist, ki bo odslej hotel postati doktor prava, bo moral obiskovati najprej dva semestra poseben doktorski tečaj. Ta čas bo moral izgotoviti dve seminarski nalogi, nato pa se bo lahko javil za ustni doktorski izpit iz skupine, ki si jo je izbral. Skupin je pet in to so:

1. pravnozgodovinska, 2. zasebnopravna, 3. kazenskoppravna, 4. javnopravna in 5. gospodarsko-finančna.

Ko bo uspešno opravil ta izpit, bo pa moral predložiti disertacijo, jo braniti in obraniti pred komisijo in jo nato podariti v sto tiskanih izvodih rektoratu. Torej ogromna sprememba proti preteklosti! Vsak doktor prava bo odslej specialist za stroko, ki si jo je izbral; vidimo, da

prodira načelo specializacije

v vse znanstvene panoge.

Pri rigorozih so dobro vozili jezičniki, novi doktorandi pa bodo morali znati dobro sukati tudi pero, kajti sestaviti doktorsko tezo ni baš najlažja stvar. Predvsem pa je nekaj, česar njih predniki niso poznali: ogromna skrb, kako spraviti skupaj težke tisočake, ki jih bo stala knjiga... Računajo, da bi prišla v današnjih časih ne preobširna disertacija na 6000—8000 lir. To je prevažna postavka, ki bo mogoče marsikomu, ki je sicer nadarjen, zabranila, da bi dosegel cilj...

Vse dobre strani novega doktoriranja: poglavitne v snov v enoletnem študiju, nadalje, da si bo vsak izbral le tisto, kar mu »leži«, potem, da lahko smatramo disertacije kot temeljito pripravo za bodoče znanstveno delo, ne bodo mogle pri mnogih odtehtati težje, materialne strani. Zato se jih je precej takih, ki so že pred leti diplomirali, povrnilo k študiju in pridno polagajo rigorozne, da bodo postali še na ta način doktorji prava. Kajti kmalu, nekako čez dve, tri leta, bodo rigorozji le še zgodovina in dosega doktorske časti bo zvezana s predajo disertacije. Ni čudno torej, da hite, in baš to je eden glavnih vzrokov, da smo dobili zadnje čase večje število doktorjev prava. Izgleda pa, da jih bo zato v bodoče precej manj. Da to stališče, žal, ni črnogledo, dokazuje dejstvo, da v štirih letih, kar uredba velja, še nihče ni postal doktor »po novem«...

Pribitek za rezan bukov les

Visoki komisariat je dovolil za rezan bukov les debeline 55 do 60 mm 15 odstotni pribitek k cenam po maksimalnem ceniku z dne 26. VI. 1942-XX.

Pristojbine za kontrolo se morajo računati posebej.

Športne prireditve ukinjene

Zaupnik Conija v Ljubljani nam je poslal s prošnjo za objavo: Po nalogu glavnega tajništva Conija so do nadaljnje odredbe ukinjene vse športne prireditve.

Službeno iz lahkoatletike zveze: Iz urada Conija smo bili obveščeni, da bodo lahkoatletski treningi pod vodstvom nacionalnega trenerja tudi ta teden v sredo in četrtek popoldne na stadionu Hermesa v Šiški.

S štajerskega

Odhod dunajskih otrok s Spodnjega Štajerskega. V soboto popoldne so se v dvorani Heimabunda v Mariboru zbrali mladeniči in dekleta iz dunajskega okrožja, ki so prebili 14 dni na Spodnjem Štajerskem. V imenu zveznega vodje jih je pozdravil Siegfried Tremel in izrazil upanje, da se bodo prihodnje leto spet vrnili na Spodnje Štajersko. Iz 400 mladih grl je nato zadonela pesem »Samo svobodi velja naše življenje«.

V Dravi je utonil. Pred očmi svojega očeta je utonil 11-letni učenec Avgust Wagnig. Kopal se je v stranskem rokavu Drave pri železniškem mostu v Ptuj, kjer ga je zgrabil vrtinec in ga potegnil na dno.

Izšla je nova knjiga »Slovenčeve knjižnice«

eno najlepših del znanega francoskega pisatelja Jeana Gionoja

»ŽETEV«

»Žetev« je preprosta zgodba prebujanja moči narave in ljudi. Giono opisuje nov, krepek svet, ki diha mir stare patriarhalne moči ter kaže pot k viru lepote in življenja, k zemlji. To delo je prevedeno v 11 jezikov.

Kupite to lepo knjigo! Dobite jo po vseh knjižarnah in trafikah!

Umrli so v Mariboru 70-letna zasebnica Antonija Forstnerič, 75 letni sodar Alojzij Grmjak in 66-letni delavec Franc Kancelar iz Spodnje Poljskave. V St. Vidu pri Ljubljani je umrla zasebnica Irena Acceto vd. Golob. Njeno truplo so prepeljali v Maribor. V Slovenjem Gradcu je umrla zasebnica Marija Zigel. — Pretekli teden so v Rečici v Savinjski dolini pokopali vzorno mater Katarino Stiglic, gostilničarko in posestnico. Bila je po vsej Savinjski dolini znana po svoji dobroti in usmiljenosti. Zapušta enajst živih otrok.

Hudomušna strela. Med hudo nevihto v Rečici v Savinjski dolini je strela udarila v prodajalno trgovca Antona Turška. Strela je v lokalu razstopila električni vod, preskočila nato v izlozbeno okno, kjer je razbila električno svetilko. Od tam je skočila v strešno odvodno cev in po njej v zemljo. Druge škode strela ni povzročila.

Nesreče. V nekem mariborskem obratu je 31-letna delavka Marija Skrlj po nesreči vtaknila roko v pletilni stroj, ki ji je poškodoval vse prste. — Desetletna Angela Koren iz Dobrove v mariborskem okraju je padla in si zlomila roko.

Nesreče. V ljubljanski bolnišnici so te dni sprejeli spet več posrečencev. Iz Velikih Lašč so pripeljali z zlomljeno levo nogo 59-letnega posestnika Janeza Jakliča, ki mu je v gozdu padel na nogo hlopd. Po glavi se je potolkel 4-letni sinček delavca Tomaž Jenko iz Ljubljane. Desno oko si je poškodoval pri delu 60-letni delavec Anton Debevec iz Borovnice. 9-letnemu sinu plekarskega mojstra Janezu Vrhuncu iz Ljubljane je na pokopališču padel nagrobni kamen na levo nogo in mu jo zlomil. Po obrazu in po rokah se je opekla 16-letna hčerka posestnika Antonija Šircljeva iz Gornje vasi; stala je preblizu ognjišča in se ji je vnela obleka. Z vredo juho se je opekla po vsem životu 1-letni sinček policijskega stražnika Peter Mebe iz Ljubljane. Z ostrejša je padel in dobil notranje poškodbe 50-letni tesar Jakob Hönigman iz Dolenje vasi.

Suhe gobe

po najvišji dnevni ceni kupuje Sever & Komp.

R.R. POSTE

SABATO 31 LUGLIO SOBOTA 31. JULIJA

è l'ULTIMO GIORNO

per rinnovare l'abbonamento semestrale alle radioaudizioni senza dover pagare la SOPRATTASSA

je ZADNJI DAN

ko morete obnoviti semestralno naročnino za radio brez doplačevanja DODATNE TAKSE

A. S. VAN DINE

74

BOGINJA MASČEVANJA

KRIMINALNI ROMAN

»Ali ste spali?« ga je nahrulil Vance.

»Ne, gospod.« Brush je pri tem stopil korak nazaj. »Bil sem v kuhinji...«

»Povejte dr. Blissu, da smo tu in da bi radi takoj govorili z njim.«

»Bom, gospod.« Hišnik je odšel po hodniku in potkal na vrata Blissove delovne sobe. Nobenega odgovora ni bilo. Brush je potkal znova. Čez nekaj trenutkov se je le zganila kljuka pri vratih. Pogledal je v sobo, nato pa se spet obrnil proti nam in dejal:

»Gospoda doktorja ni v sobi. Morda je šel v svojo spalnico... Grem pogledat. Če se je podal proti stopnicam in hotel oditi zgor, ko ga je nenadno ustavil miren glas:

»Dr. Bliss, effendi, ni zgoraj.« Počasi je stopal po stopnicah proti hišnim vratom Hani. »Morda bo v muzeju.«

»Dobro, dobro!« je zaklical Vance in pazljivo pogledal Egiptčana. »Vi se pa res vselej na tako nenavaden način pojavite... Torej po vašem mnenju se gospod doktor mudi med svojimi dragocenimi predmeti v muzeju?«

Odrinil je velika jeklena vrata v muzejsko dvorano. Če je gospod doktor tu, potem se kar v temi zabava. Vrh stopnic, ki so držala v muzej, je zasukal električno stikalo in pogledal v dvorano. Očividno se motite, če mislite, da je gospod doktor tu. Kakor kaže, v muzeju ni nikogar.

Egiptčan je ostal miren in dejal:

»Mogoče pa je šel gospod doktor malo ven na zrak.«

Vance je postal nemiren.

»Mogoče,« je pomrmral. »Prepričal pa bi se rad, če le ni morda zgoraj.«

»Če bi bil šel po večerji zgor, bi ga bil gotovo videl,« je ugovarjal Egiptčan. »Vsekakor pa bom storil, kakor želite.« Ob teh besedah je že odšel po stopnicah iskat dr. Blissu.

»Kdaj pa je nocoj gospod Scarlett šel od tod?«

»Ne vem, gospod.« Videti je bilo, da je Vance možakarja s tem vprašanjem čisto zbegal. »Prav res tega ne vem. Mogoče je šel z dr. Blissom. Večkrat gresta zvečer skupaj na sprehod.«

»Je gospod Scarlett stopil kaj v muzej, ko je ob osmih prišel sem?«

»Ne, gospod. Vprašal je po dr. Blissu...«

»A, tako je bilo! Pa je z gospodom doktorjem tudi kaj govoril?«

»Je, gospod, to se pravi...« je brž popravil Brush, »mislim, da je. Rekel sem mu, da je gospod doktor v svoji delovni sobi. Odšel je potem tja, jaz pa sem se podal nazaj v kuhinjo.«

»Ste na Scarlettu opazili kaj nenavadnega?«

Hišnik je za trenutke pomislil.

»Kolikor se morem spomniti, gospod, vam lahko rečem, da je bil gospod Scarlett precej tih in raztresen, kakor bi ga bila morila neka huda misel. Ne vem, če razumete, kaj hočem s tem reči.«

»Pa ga potem, ko je odšel v dr. Blissovo delovno sobo, niste nič več videli?«

»Ne, nič več, gospod.« Vance ga je odslavil:

»Ostanite nekaj časa v salonu.« Ko je Brush izginil za vrati, je Hani že spet prišel po stopnicah navzdol.

»Prav tako je, kakor sem rekel,« je potrdil brezbrizno. »Dr. Blissu ni zgoraj.«

Vance ga je pozorno motril.

»Pa veste, da je bil Scarlett nocoj tu?«

»Seveda vem, da je bil.« Oči so se mu pri tem nekam čudno zasvetile. »Bil sem v salonu, ko ga je Brush spustil v hišo.«

»Je prišel na razgovor z dr. Blissom?« je nadaljeval Vance z vprašanji.

»Da, slišal sem, da je Brusha povpraševal po njem.«

»Pa je gospod Scarlett govoril z doktorjem?«

Egiptčan ni takoj odgovoril. Zrl je Vanceju naravnost v oči, kakor da bi hotel iz njih razbrati njegove misli. Čez nekaj časa se je zazdelo, kakor da se je odločil, in je dejal:

»Kolikor jaz vem, sta bila najmanj pol ure skupaj. Ko je gospod Scarlett stopil v dr. Blissovo delovno sobo, je pustil za seboj vrata priprta, in tako sem lahko slišal, da sta govorila. Nisem pa mogel razločiti prav nobene besede. Govorila sta zelo potihem.«

»Koliko časa pa ste ju slišali govoriti?«

»Pol ure. Potem sem šel gor.«

»Pa potem niste več videli ne dr. Blissu, ne gospoda Scarletta?«

»Ne, nič več, effendi.«

»Kje pa je bil gospod Salvefer tedaj, ko je govoril z dr. Blissom v njegovi delovni sobi?« Vance se je pri tem že kar trudil, da bi skril svoj strah.

»Je bil tu?« se je začudil Hani. »Meni je pa rekel še pri večerji, da bo odpotoval v Boston.«

»Seveda se je odpeljal... z vlakom, ki odhaja ob pol desetih. Pred deveto uro mu pač ni bilo treba odhajati od doma. A kje je bil od osmih do devetih?«

Hani je zmajal z rameni.

»Jaz ga nisem videl. Odšel je pred Scarlettovim prihodom. Po osmih ga gotovo ni bilo več tu...«

»Lahete, a zdaj za takšne stvari ni časa.« Vancejeve oči so bile kakor iz jekla. »Kaj mislite, da se je nocoj zgodilo?«

O pogojih za zdravljenje malih živali

Zanimiv razgovor urednika »Malega gospodarja« z veterinarjem in predsednikom Zveze

Mnogo naših malih gospodarjev pozna ne da le od Gruberjevega prekopa na Domobranski cesti 21 ležečo veterinarsko ambulanto, kamor se za- tekaajo, ako jim oboli male živali. Tam dobe na- svete in zdravniško pomoč za svoje bolnike, saj postreže naš veterinar dr. Janko Koren tako lju- beznivo in tudi zna svetovati, saj je sam tudi predsednik Zveze društev »Mali gospodarji«.

Zategadelj bo gotovo naše bralce zanimalo, kaj zanimivega lahko naš veterinar pove iz prak- se, ki jo je dosegel pri zdravljenju malih živali. Zato smo ga o marsičem vpraševali in ta razgovor priobčujemo v našem glasilu, da se bodo lahko rejci malih živali seznanili s tem, kar jih zanima glede zdravja in bolezni malih živali.

»Od kdaj se, gospod doktor, zanimate za bolezni malih živali?«

»Vsak veterinar se mora zanimati za vse ži- vali. Šele pozneje se posamezni posvetijo enim ali drugim bolj. Do malih živali sem imel nagibenje že od nekdaj. To in pa, ker sem tudi sam gojil male živali, me je napolnilo, da sem se začel zanje zani- mati tudi z veterinarskega stališča. Sedaj imam z malimi živalmi opravka okoli 5 let. Pa tudi razvoj reje malih živali narekuje, da se za zdravstvo teh živali prav posebno zanimamo.«

»Kakšne »paciente« prinašajo najčesteje?«

»Kuncev in kokoši prinašajo kaj dosti. Saj je razumljivo, ker je teh malih živali tudi največ. Zal- zlasti kuncu kaj radi obolevajo. Reja še vedno ni dovolj smotrna in marsikdaj se pri tej reji išče po- seben dobiček. V takih primerih se od malih živali mnogo zahteva, pa se jim le malo daje. Končna posledica je obolenje zaradi slabih hranjenih živali. Tu- di koze vodijo in v zadnjem času je potrebna ve- terinarska pomoč dokaj često pri prašičih.«

»Katero bolezen malih živali so najpogo- steje?«

»Kokcidioza, gliste in garje pri kuncih, čre- vesni zajedavci, tifus ter vnetje jajčnika pri perut- nih. Pri kuncih je kokcidioza izredno nevarna. V začetnem stadiju jo zdravimo uspešno, pozneje pa je uspeh le redko dosegljiv. Garje niso nevar- na bolezen, pač pa zelo neprijetna, ker vznemir- jajo živali. Zanimamo jih z vestnim in natančnim zdravljenjem. Kjer ni snage in natančnosti, se ga- je vedno znova ponavlja. Da perutnina mnogo oboleva zaradi črevesnih zajedavcev, je razumlji- vo, ker kokoši brska vsepovsod. Borba zoper zaje- davce je nujna, ker kokoši, ki trpi n. pr. zaradi črevesnih zajedavcev, ne uspeva. Odpravljen je čre- vesnih zajedavcev je laže, nego zdraviti kako dru- go obolenje, vendar so tudi tu večkrat potrebni vztrajnost, vestnost in natančnost. Zajedavce mo- ramo včasih dolgo in z vseh strani preganjati, da jih iztrebimo. Videti je, da zaradi tifusa letos trpi valjenje, ki ima slabe uspehe. Pišče ne more iz- lupine in pogine, se preden je prišlo na svet. Že zategadelj je potrebno, da tudi to bolezen odlo- čno zatiramo.«

»Ali so često potrebne operacije?«

»Operacij ni mnogo.«

Vsakdanjih operacij na kokoših,

ki jih rejci imenujejo »odiranje pike«, ne opravljam, ker je to nepotrebno mučenje živali. »Pike« niso bolezni, nego le znak bolezni. Žal, da tovrstne ope- racije mnogi rejci kar neprestano opravljajo. Pra- vih in potrebnih operativnih posegov je pri malih živalih le bolj malo. »Operiramo« pa male živali pri kastriranju in kopunjenju. Seveda te »operacije« niso nevarne. Sedaj, ko bo dočel novi rod, bo mnogo kastriranja in kopunjenja, ker ima rejec od- takih živali posebno korist: pomnožitev mesa in zamaščenost.«

»Katero bolezen so pri kuncih najbolj ne- varne?«

»Omenil sem že, da je kokcidioza najbolj ne- varna bolezen kuncev. Če bi te ne bilo, bi bila kuncereja še drugače uspešna in bi se nedvomno neizmerno razširila. Povsod, kjer se zanimajo za kuncerejo — in to se po vsem svetu — se nepre- stano pečajo z vprašanjem uspešnega pobijanja kokcidioze. O tej bolezni bi bilo potrebno pisati mnogo in mnogo predavati. Vsak rejec bi se moral tudi sam poučevati, da lahko preprečuje bolezen, še preden se nevarno razvije. Mnogo piše strokov- no o tej bolezni tudi knjižica »Gospodarska reja kuncev«, ki bi jo moral vsak kuncerejec stalno prebirati.«

»Zdravite tudi mnogo perjadi?«

»Kokoši in piščanci so pogosti gostje v veferi- nareki ambulanti. Kure so podvržene mnogim bo- leznim. Danes je kokoš dragocena žival, zlasti če je dobra nesnica, in je razumljivo, da rejec hitro poišče zdravniško pomoč, če mu kokoš oboli. Zdravljenje kokoši je tudi dokaj uspešno, če ne trpi pač na kakšni neozdravljivi bolezni kakor n. pr. na tuberkulozi, ki je pri nas med kokošmi precej razširjena.«

»Ali so se v Ljubljani pojavile kake bolez- ni pri prašičih?«

»Pri prašičih opažamo posledice nepravilne prehrane in imamo zategadelj obolenja na preba-

vilih in kužne bolezni. Sedaj pa bo postala aktu- alna svinjska rdečica, pred katero

ni varen noben prašič

»Ali pripeljejo mnogo bolnih koz?«

»Kozja je že bolj imeniten pacient, ki raje čaka na veterinarja kar doma. K sreči pomoči ni po- trebna prepogosto.«

»Ali imate tudi »najmanjše paciente«: go- lobe, kanarčke, papige in druge?«

»Tudi s papigami in kanarčki prihajajo lju- bitelj po pomoč. Posebno zaradi kožnih bolezni, iz- padanja perja in motenj v prebavilih. Na svoje ptičke so ljudje zelo navezani in jim hočejo za vsako ceno vrniti zdravje, če obole. Obbolele ptičke negujejo z nežnostjo in pozornostjo. Kljub težavnim časom imamo še vedno lepo število lju- biteljev nežnih ptič, kar nas lahko le veseli.«

»Ali imate kaj uspehov pri zdravljenju malih živali?«

»Na to vprašanje bi lahko s Prešernom odgo- voril: Eden hvali, drugi vprije: »Fej te bodi!« Ne- kateri rejci so pohvalijo, da so s sprejetimi navo- dili svoje bolne živali lepo pozdravili, dočim drugi vsenaokrog godrnjajo, da želene pomoči niso do- segli in pri tem iščejo krivde vsepovsod, samo pri sebi ne. Ti ljudje niti malo ne pomislijo, da uspeh zdravljenja ni odvisen le od veterinarja, nego predvsem priči od narave bolezni, drugič od od-pornosti obolelega organizma in tretjič od raznih okoliščin, zlasti od tistih, ki jih ustvarja rejec sam. Če n. pr. prinese kdo kokoš, ki že dolgo bo- leha za tuberkulozo, ki je v Ljubljani med kokošmi dokaj pogosta, ali pa na tifusu, ki je tudi precej razširjen, ne sme in ne more pričakovati, da se bo v ambulanti zgodil čudež in se bo ta neozdravljiva bolezen — tuberkuloza, tifus ali zadnji stadij kok- cidioze — ki je žival že tik pred smrtjo, kar na mah ustavila in žival pozdravila. Odpornost obo- lelega organizma ima pri zdravljenju izredno važno vlogo. Ni vseeno, če prinese mali gospodar dobro in pravilno hranjeno ter negovano malo žival ali pa shranjo, zanemarjeno in ostarelo žival iz zanikrne reje, kjer je rejec žival le izkoriščal, pa ji je malo ali nič nudil. Odveč bi bilo poudarjati, v kate- rem primeru je zdravljenje uspešno in v katerem

ne. Uspešno zdravljenje lahko podpre ali pa po- ruši tudi rejec sam. Rejec, ki prinese obolelo žival veterinarju tako, kakor prinese raztrgan čevljar k čevljarju, se zelo moti, če misli, da bo namesto pri- nesene hudo bolne živali odnesel iz ambulance že ozdravljeno žival, ne da bi sam pri tem sodeloval ali kar koli storil. Čevljarja ne zanima, kje, kdaj in kako ter zakaj se je čevljar raztrgal. Zdravnik, ki hoče uspešno zdraviti, pa mora biti točno po- učen, v kakšnih okoliščinah in na kakšnem pro- storu (način nege, prehrana in bivališče), v kakem času (pred ali po jedi) in zakaj je bolezen nastala. Tudi ni vseeno.

Kdo prinese bolno žival na pregled

Če prinese žival rejec, ki ima vsak dan posla z njo, jo opazuje in proučuje, lahko odgovarja na vprašanja stvarno in po pameti. Če pa pride ne- poučen človek, ki bolne živali sploh ne pozna, te- daj ni sposoben, da bi dal veterinarju kaj vredna pojasnila. In tako nastane, da mora veterinar, na- mesto da bi dobil poročilo, ki bi mu omogočilo ugotovitev stanja, odgovarjati na nesmiselna vpra- šanja, kdaj bo žival ozdravila in podobno, ko ta- krat morda še niti ni mogoče točno ugotoviti, kaj živali prav za prav je. Za točno diagnozo je po- trebno včasih mnogo dela, truda in časa. V bolni- nicah proučujejo in opazujejo bolnika včasih po cele mesece, pa se še dogodi, da pravega stanja niso mogli ugotoviti. V veterinarski ambulanti pa se dogaja, da nekateri ljudje zahtevajo v trenutku točno diagnozo in napoved datuma ozdravljenja, ko so žival še dobro pokazali. In ko se zdrav- nik trudi in tiplje z vsemi čuti ter razumom za sledovi bolezni, da bi jo zagrabil s pravega konca, tedaj nekateri ljudje neprestano brbljajo ter raz- lažajo vse mogoče in nemogoče nazore o bolezni živali ter ne dopuste, da bi se človek mogel zbrati in izluščiti pravo sliko bolezni, kar je temeljne važnosti za uspešno zdravljenje. Taki ljudje nika- kor ne morejo pričakovati, da se bo njihova žival pozdravila, ko sami vede ali nevede ovirajo vsak poskus resnega zdravljenja. Uspeh zdravljenja je zjamenčen le tedaj, ako so dani naštetni pogoji. V takih primerih je bilo doseženih mnogo lepših uspe- hov. Zdravljenje malih živali je torej uspešno, če so dani pogoji pri živali in rejcu. Ne more pa biti uspehov, kjer nastopajo bolezni kot posledica skrajno slabe reje, izčrpanosti, ko je žival spre- jemljiva za vse kvarne vplive in ko bolezen iz- podreže še zadnje življenjske sile. Važno je torej, da gojimo živali primerno v redu in da obolelo žival začnemo zdraviti takoj, ko opazimo prve znake bolezni.«

Zlati maši v Stični

Dve zlati sv. maši v Stični. V baziliki Žalostne Matere božje v Stični se je v tem letu izvršilo že več lepših in pomembnih pobožnosti ter cerkve- nih slovesnosti. Ena zadnjih takih slovesnosti se je vršila preteklo nedeljo, 25. t. m. Ta dan sta proslavila svoj zlatomašniški jubilej gg. Kline Jernej, župnik v poklju na Vavah, ter švegej Peter, župnik v Kalobju. Slovesno službo božjo pri glav- nem oltarju je daroval g. Kline, kateremu sta esi- stirala monsr. Fr. Ks. Meško, dekan iz Sel pri Slovenjem Gradu, ter cist. P. Ciril. Pri stranskem oltarju pa je istočasno svojo zlato mašo daroval g. švegej, pri kateri sta asistirala monsr. Požar iz Rečice ob Savinji ter g. dekan Fr. Lom iz Šmarja pri Jelšah. Slovesno pridigo je imel duh, svetnik g. Jak. Soldič, mestni župnik iz Slovenjke Grad- ca, kateri je v svojem govoru poudaril naloge ka- toliškega duhovnika za ljudstvo in za katoliško vero. G. Jernej Kline je 76 let star ter se je prvot- no odločil za redovniški stan, bil je franciskan, na- kar je izstopil ter bil 37 let za župnika v Javorju in naposled v Vavah, kjer je dal sezidati novo cer-kev. G. Peter švegej ima 77 let, služboval je naj- prej na Carsu, zadnjih 20 let pa v Kalobju pri Ci- lju. Oba živita sedaj z drugimi svojimi sobratji v ci- stercijanskem samostanu v Stični. Obema slavjen- cema iz dna srca želimo, da bi jima ljubi Bog dal dočakati še biserni jubilej. — V nedeljo, 18. t. m.,

Nad 30 milijonov vknjiženih prve mesece

Ljubljana, 27. julija.

Hipotečni trg kaže letos v prvih treh mesecih mnogo živahnostjo kot lani. To po podatkih zemljiške knjige okrajnega sodišča. V prvem četrt- letju letos je bilo sicer zaznamovanih le 185 pre- dogov za vknjižbo zastavne pravice oziroma za- znambo vrstnega reda v varnost od raznih ljubljans-kih zavodov dovoljenih in danih hipotečnih poso- jil in kreditov v skupnem znesku 30.402.412 lir, ko je bilo lani v istem času zaznamovanih 237 predo- gov za vsoto 19.192.689 lir.

Letos v marcu je bilo 69 predlogov za vsoto 9.778.893 lir, lani v marcu 65 predlogov za 7.510.107 lir. Bilo je 40 predlogov za vknjižbo posojil v zne- sku 2.999.593 lir in 29 predlogov za zaznambo vrst- nega reda za vsoto 6.779.300 lir. Najvišje posojilo, ki je bilo letos marca vknjiženo, je znašalo 1.600.000 lir. Najvišja hipotekna kredita v vrstnem redu pa sta znašala po 1.000.000 lir.

V marcu je bilo 24 predlogov za uvedbo realne

eksekucije, da so bile vknjižene na raznih nepre- mičnih dolžnikov terjatve upnikov v skupnem znesku 108.983 lir. Zanimivo je, da je bilo med te- mi predlogi 7 predlogov mestne občine Ljubljanske, ki niso bile plačane in ki so znašale skupno vsoto 4614 lir. Najnižja vknjižena davščina je znašala 108 lir. Na nekaterih nepremičninah se je vknjižil dr- žavni zaklad za neplačane davke v skupnem zne- sku 89.593 lir. Najvišji vknjiženi davek je znašal 31.000 lir. V prvih treh mesecih tega leta je bilo zaznamovanih 97 realnih eksekucij za vsoto 255.670 lir.

Letos v marcu je bilo dalje zaznamovanih 40 predlogov za izbris raznih vknjiženih posojil v skupnem znesku 39.483 lir, dalje 5.974.555 bivših dinarjev in 365.400 K. V prvem četrtletju tega leta pa je bilo pri 102 nepremičninah izbrisan: 251.183 lir, 7.956.246 din in 402.100 K. Zanimivo je, da je bil letos marca izbrisan v zemljiški knjigi milijonski dolg 3.150.000 din.

LJUBLJANA

Koleder

Sreda, 28. malega srpana: Viktor I., papež in mučenec; Innocent I., papež; Nazarij, mučenec. Četrtek, 29. malega srpana: Marta, devica; Fe- liks II., papež in mučenec; Urban II., papež.

Obvestila

Mestni tržni urad v Mahrovi hiši na Kreko- vem trgu 10, zaradi srušenja prostorov v pone- deljek in torek, 2. in 3. avgusta, ne bo posloval za stranke.

Vsi pooblaščenici za pridobivanje naročni- kov romana v slikah »Quo vadis«, ki bo izšel že te dni, naj čimprej sporoče imena naročni- kov in pošljejo denar na uredništvo »Sloven- skega doma«, Ljubljana.

Ne jejte nezrelega sadja! Na trg prihaja do- sti sadja, ki že na zunaj kaže, da ni dosti zrelo, vsaj ne toliko, da bi bilo užito surovo. Toda go- spodinje planejo tudi po takem sadju ter ga da- jo otrokom, kar ima za posledico, da se pojavijo lažji ali težji primeri črevesnih katarjev. Po do- sedaj veljavnih odredbah prodaja nezrelega sa- dja sicer ni prepovedana, pač pa mora trgovci imeti vedno označeno, da je to sadje samo za vkuhanje. Prodajalec ali prodajalka, ki bi pro- dajala nezrelo sadje in ne bi imela take vidne označbe, bo seveda kaznovana. Skrb staršev pa je, da takega sadja ne kupujejo ter ga ne pojedjo surovega, posebno ga pa ne smejo dati otrokom, če jim hočejo obvarovati zdravje. V sedanjih ča- sih oslabiljena odpornost odraslih, zlasti pa tudi otrok je vzrok, da ima surovo nezrelo sadje lah- ko prav težke posledice za zdravje. Zato pa mo- ramo počakati in potrpeti na dosti zrelo sadje, premalo zrelo sadje pa porabimo za vkuhanje. Če sadje kuhamo, ga lahko porabimo takoli, še več nam bo zaleglo pozimi.

Ljubljansko gledališče

Opera:

Sreda, 28. julija, ob 19: »Madame Butterfly«. Gostovanje Zlate Gjurgjenac. Red Sreda. Četrtek, 29. julija, ob 19: »Mrtev oči«. Red Če- trtek.

Začetek gledaliških predstav bo zaradi spremenjene policijske ure začeti z da- našnjim dnem ob 17.30 (pol šestih zvečer).

EVGEN SAJOVIC razstavlja svoja najno- vejša dela v salonu A. Kos, prehod nebotičnika.

Genik za meso in goveji drob št. 3

Visoki komisar za Ljubljansko pokrajino dolo- ča na podstavi naredbes z dne 9. maja 1941-XIX št. 17 naslednje najvišje cene za nadrobno prodajo mesa, z veljavnostjo od 26. junija 1943.

1. Voli, telice, bikli in krave: meso zadnji del 13, meso prednji del 11,50 lir.
2. Goveji drob: jezik 12, pljuča 4, srce 7, jetra 9, vranica 7, ledvice 8, vampi 4, glava in noge 4, možgani 15, rep 3,50 lir kg.
3. Teleta: meso zadnji del 16, meso prednji del 14 lir kg.
3. Teletji drob: jezik 14, pljuča 5, srce 10, jetra 14, vranica 7, ledvice 9, rajžec 5, glava in noge 5, možgani 18, priželjci 14 lir kg.
5. Svinjina sveža: meso zadnji del (stegno, hr- bet) 22, meso prednji del (pleče, rebra, vrat) 19, jetra, srce, ledvice, vranica 11, glava in kratiče 11, klobase krvavice 8, klobase jetrnice 10 lir kg.
6. Svinjina suha in klobase: gnat sušena za narezek 42,30, gnat za kuho 35,10, salama surova 37,85, salama kuhana 27,80, vratovina 83,70, mor- tadele S. B. alla Bologna 20,30 lir kg, kranjske klo- base (150 gr) 6,10, hrenovke (62 gr) 1,75 lir komad.

Komunistični morilec Centa Jože prijet

Skocijanska oborožena skupina je prišla slovitega komunističnega morilca in razbojni- ka, strah podkriških vasi, 34letnega Centa Jožefa iz Zelimej pri Skocijanu. Fantje so ga presenetili na njegovem domu v Zelimej, ka- mor se je zatekel pred preganjanjem in se skrival nekaj dni na skritem prostoru nad pod- strešno sobo.

Centa so odpeljali v Ribnico, kjer je pri zaslišanju že priznal nekaj umorov. Na vesti jih ima okrog 35.

Na Golem je ista skupina prišla še tri te- renske komunistične propagandiste, pri kate- rih je našla propagandno komunistično čtivo. Enega teh članov so našli v globoki luknji, za- suti z listjem, v njej pa skritega mnogo nakra- denega blaga, zlasti živil in naropnega oro- dja, kakor voz, železne verige itd.

Višnja gora

»Quo vadis« — roman v slikah, lahko na- ročite do 5. avgusta pri Tomažcu Lojzetu, Po- lica 22.

Kolumb odkriva Ameriko

»To nesrečo bi prenašal z manjšim strahom, ako bi bila v nevarnosti samo moja oseba. Vem, da je moje življenje v rokah Najvišjega Stvarnika. Že večkrat sem bil v neposredni smrtni nevarnosti in sem smrti ušel le za las.

Kar pa mi je povzročalo največ bolečine in muk, je bil pomislek, da bi po vsem tem, ko me je Bog razsvetlil s pravo vero in mi vlil prepričanje v uspeh tega načrta, katerega zmago sem imel tako rekoč že v rokah tedaj, ko sem Vašima Veličan- stvom pripravil slavo in povečal vaše kraljestvo, božja volja hotela z mojo smrtjo vse izvedeno delo prekrižati. Mnogo laže bi mi bilo umreti, ako ne bi z menoj umrli tudi vsi tisti ljudje, ki sem jih povedel s seboj pod obljubo, da bodo želi velike uspehe.«

»Čez vse pa mi je bilo hudo, ako sem se spomnil svojih dveh otrok, ki sem ju zaradi šolanja in brez sredstev pustil v Cordovi, v tujem kraju, ne da bi se prej izkazal uspeh moje službe, na temelju česar bi mogel misliti, da se ju bosta spomnila Vaši Veličanstvi. Tolažilo me je zaupanje, da Naš Gospod ne bo do- pustil, da bi ostalo nedovršeno delo, ki je tolikšnega pomena za Njegovo cerkev in katero sem navzlic tolikšnemu nasproto- vanju in težavam izpeljal skoraj do konca. Domislil sem se Vaših Veličanstev, ki morata v primeru, ako bi umrl jaz in bi propadlo vse ljudje, priti do podatkov o tej taki doseženi zmagi. Navsezadnje je morebiti le možno, da se najde pač kakšna pot, po kateri bi na Vaše uho prišlo poročilo o mojem potovanju.«

Zato sem v vsej naglici, kakor mi jo je narekoval čas, popisal na pergament vse, kako sem odkril te dežele, katere sem vam bil obljubil, koliko dni sem rabil in po kateri poti sem to dosegel. Dalje o tem, kakšne so te dežele, kakšni prebivalci in kako so postali podaniki Vaših Veličanstev, ki sta postala lastnika vseh

dežel, katere sem bil odkril. To pisanje sem zvil in zapечатil ter naslovil na Vaši Veličanstvi z obljubo tisoč dukatov za tiste- ga, ki bi tako zaprti prinesel Vama. Takoj sem si dal prinesiti velik sod. Pisanje sem zvil v povoščeno platno in ga obdal z voščnim ovojem ter položil v sod. Ko sem vse tako uredil in dobro preizkusil, sem ga vrgel v morje. Vsi so mislili, da gre za kakšno zaobljubo. Ker sem pa mislil na to, da se utede zgoditi, da se to pisanje ne bi moglo rešiti in ker so ladje stalno plule v smeri proti Kastiliji, sem pripravil drug podoben zvitek in ga pritrtil visoko na krmo, da bi tedaj, ako bi se brodovje potopilo, sod ostal nad vodo in bi čakal boljše sreče.«

Slučajna rešitev Niše na Aorske otoke.

Petek, 15. februarja. — Po sončnem zahodu se je včeraj nebo začelo proti zahodu jasiti, kakor da bi iz tiste strani začel vleči vzhodni veter. Kolumb je dal zato razpeti jadra v pričako- vanju tega vetra. Morje je bilo še vedno razburkano, le sem pa tja se je za hip pomirilo. Ob sončnem vzhodu so zagledali pred seboj v severovzhodni smeri zemljo. Nekateri med njimi so trdili, da gre za otok Madero, drugi so rekli, da je pečina Citra de Portugallo zraven Lisbone. Veter je še vedno vlek- el v nasprotni smeri njihove plovbe, morje pa je bilo silno valovito. Med zemljo in ladjo je bilo še kakih pet morskih milj. Kolumb je bil prepričan, da se nahaja nekje blizu Azorov, in da je zemlja, katero je imel pred seboj, eden izmed navedenih otokov, njegovi pilotje in mornarji pa so mislili, da so prispeli že do kastilske obale.

Sobota, 16. februarja. — Vso noč je Kolumb križaril z ladjo, da bi si ogledal zemljo. Ugotovil je, da gre za otok. Obrnil se je proti severovzhodu, ko pa je posijalo sonce, je zvil proti jugu, da bi prispel do otoka, toda zavoljo hude oblaknosti ga niso več videli. Tedaj je zagledal nek drug otok, ki je ležal zadaj, oddaljen kakih osem morskih milj. Od jutra pa do sončne- ga zatona je Kolumb voziral, da bi se približal otoku. Boril se je z močnim protivetrom in morjem, ki sta hudo ovirala njegova

pota. Ob uri, ko so mornarji imeli navado moliti »Zdravomarijo«, to je tik ob mraku, so nekateri iz ladje zapazili luč, ki se je zdel, da prihaja od prvega otoka, katerega so bili zapazili dan poprej. Kolumb je voziral še vso noč in se skušal kar moč približati tej luči, da bi ob sončnem vzhodu mogel od blizu prepoznati ta otok. To noč se je Kolumb odločil, da se bo malo odpeljal, kajti od srede ni niti spal niti ni jedel. Kolena so se mu šibila, kajti neprestano je bil izpostavljen mrazu in valovom, jedel pa ni nič. Ko je sinil dan, je Kolumb zvil proti jugovzhodu. Prispel je do otoka, toda zavoljo silno oblaknega neba ni mogel ugotoviti, kateri otok bi bil.

Nedelja, ponedeljek, 17. in 18. februarja. — Včeraj po sončnem zahodu je obvozil otok, da bi videl, kje bi se mogel zasedrati in dobiti potrebne podatke. Ko je prispel do nekega kraja, je vrgel sidro, pa ga je takoj tudi dvignil in zvil na široko morje. Tako je moral spet vso noč prebiti na odprtem morju. (To je storil zavoljo hudega viharja in čeri, katere je opazil zraven sidrišča.)

Čim se je zdrnilo jutro, je vnovič zaplul proti severni obali otoka. Ko je odkril ugoden prostor, se je tam zasedrjal in postal na suho čolnčič, da bi se pozanimal o kraju. Mornarji so govorili s prebivalci in izvedeli, da je to otok Santa Maria iz skupine Azorov. Obenem so ljudje mornarjem označili tudi kraj, kjer bi lahko pristali. Vsi prebivalci so si bili edini v ugotovitvi, da še nikoli niso doživeli tako strašnega neurja, kakršno je divjalo zadnjih 15 dni, in da se silno čudijo, kako so mu španci sploh usli.

Otočani so bili Bogu silno hvaležni in kazali veliko veselje, ko so izvedeli, da je odkril Indijo. Kolumb pristavlja, da je plovba v Indijo potekala brez negotovosti in da je svoja dognanja vestno zarisaval v zemljepisno karto. Nato pravi, da je večino podatkov o poti prikrival in puščal v nevednost pilotje in mornarje, ki so merili daljave, zato, da bi le on sam vedel za vse natančne podatke o poti v Indijo. Nihče od mornarjev in pilotov ni imel točnih zapisov o premerjenih poti in zato tudi nihče ne bi točno vedel za pot, ako bi jo moral ponoviti.

112.

Zlobna graščakinja mu je vnelo naročala: »V opoldanski pročini se pride kačja kraljica sončnat na belo prodišče; zlato kronico položi v zeleno travico, nato pa sladko zadremlje in kmalu trdno zaspi. Tedaj se ji junak lahko brezskrbno približa, ji odseka glavo, vzame zlato kronico in plane v dravske valove...«

113.

Lepo ga je pogledala in, ko je videla, da ga je pridobila popolnoma, nadaljevala: »Preplavati moraš Dravo in tedaj si rešen! — Pojdi torej na Kačji otok, ubij kačjo kraljico in mi prinesi njeno zlato kronico, da jo bom imela namesto poročnega vencala. Drvarček ji je obljubil zairdno, vzel svojo sekirko drvarico, se napotil proti reki in se brez pomisleka zagnal v dravske valove.

114.

Srečno je priplaval na Kačji otok sredi deroče Drave ter se takoj podal z obrežja med vrbe in topole. Izza vsakega kamna, grmčica, debela, je kačja glava proti njemu zasikala, toda vanj se ni pognala nobena, ker v rokah je nosil svojo drvarico sekirko. Te pa so se vse kače silno bale.

Iz Ribnice

Ilustriran Quo vadis, ki je izhajal v »Slov. domu in bo izšel kot samostojna knjiga, lahko naročite v podružnici »Slovenec« vsako nedeljo dopolne v ribniški mlekarici, med delavnikom pa v trgovini Govže Anica. Prav tam blagovolite poravnati zaostale naročnine. Sprejemajo se oglasi in smrtinice za naše liste.

»SLOVENSKI DOM«

izhaja vsak delavnik ob 12. Urejuje: Mirko Javornik. Izdajatelj: inž. Jože Sodja. Za Ljudsko tiskarno: Jože Kramarič, vsi v Ljubljani. Uredništvo in uprava: Ljubljana, Ljudska tiskarna, Kopitarjeva 6. Telefon 40-01 do 40-03. Mesečna naročnina 11 lir, za tujino 20 lir. — Posamezna številka 50 cent.

Pravi cilji sovjetske poletne ofenzive Dobiti v roke ukrajinsko žitnico

Vojaske strokovnjake agencije »Europapress«, kapitan Ludvik Sertorius, je o pravih ciljih sovjetske poletne ofenzive napisal sledeče:

Velika obrambna bitka na srednjem in južnem delu vzhodnega bojišča se z naraščajočo silovitostjo nadaljuje. Dosegla se je na svojega vrhunca. Najhujši je sovjetski pritisk na skrajnem desnem koncu ofenzive, to je v prostoru južno od Suhiničev, kjer pritiska nasprotnik, ki ima izhodišče v Kirovu in Sedri, z največjimi človeškimi in stvarnimi silami, da bi si izbojeval prodor do Brijanske. Odločni nemški protinapadi so tukaj zaustavili sovjetski naskok, delno pa sovražnika celo vrgli proti severu.

Nasprotnikove izgube so bile sicer izredno visoke, toda prav tako je izven vsakega dvoma, da v svojih naporih ne bo tako naglo popustil, ko bo vsaj tukaj — na odseku, ki ga smatra za najbolj občutljivo nemško točko — izsiliti večji uspeh. Po drugi strani pa nemško vrhovno poveljstvo nedvomno ni izgubilo izpred oči vzlic svojim naporom, ki jih ima s svojimi napadi pri Bjelgorodu, velikih nasprotnikovih napadalnih načrtov, pač pa jih budno opazuje in zasleduje, zato bo lahko svoje protikupepe skrbneje in natančneje pripravilo. Učinkovitost teh protikupepov se utegne pokazati v najkrajšem času.

Tudi vzhodno in južno od Orla je sovražnikov pritisk še vedno občuten. Pa tudi tukaj so ostali sovjeti tako rekoč praznih rok.

Na odseku severno in jugovzhodno od Bjelgoroda je prišlo le do delnih napadov šibkejših nasprotnikovih sil, ki so jih Nemci z lahkoto odbili. Bistveno srditelji in sem pa tja tudi menjavni pa so bili boji ob Spodnjem Doncu in ob reki Mius, posebno pa ob velikih Doncovih zavojih.

severnozahodno od Izjuma, dalje v prostoru med Slavjanskim in Lisicanskim, kakor tudi južno, zahodno in jugozahodno od Vorosilovgrada. Nasprotnikovi načrti na tem odseku stremijo nedvomno za tem, da bi vdrl v industrijsko področje. Da pa ta nakana ni uspešna, pa so poskrbele odločne osne čete.

Kar pa se tiče splošnega položaja, je nasprotnikovo vojno vodstvo zaigralo igro z vsem, kar je premoglo v ljudeh in vojnem gradivu in ga je moglo zbrati v času zatišja od marca do julija. Nedvomno so se bili Sovjeti za to ofenzivo dogovorili poprej z Angleži in Amerikanci, vendar pa ta

Svojo smrt na dnu morja fotografiral sam

Žalosten konec amer. filmskega operaterja, ki je na lovu za senzacijami reševal zaklad iz morja, se sam fotografiral, pa postal žrtev morskega psa

V Ameriki so filmski operaterji, ki posnemajo pomembnejše dogodke za filmske dnevnike in za kulturne filme, kakor poprej v mirnih časih, tudi v vojni stalno na lovu za zanimivimi dogodki. Ta lov je nekaj čisto ameriškega. Podjetniki hočejo občinstvu vedno postreči z najnovejšimi, in če se da, tudi z najsenzacionalnejšimi posnetki, obenem pa prekositi in onemogočiti svojo konkurenco. Zato so operaterji vedno na nogah. Stalno imajo v roki aparat, zraven je pripravljen avtomobil, če treba pa tudi letalo. Ako operater v enem mesecu ne prinese svojemu delodajalcu slike gorečega parnika, boja med čikaškimi gangsterji, nove Missisipijske poplave ali pa napete avto-

dogovor ni bil povod, ki je končno veljavno sprožil ofenzivo. Glavni razlog pa tiči v težkem stanju prehrane na sovjetski zemlji, posebno pa v naraščajočih težavah za hrano, ki je prisilila Stalina, da je napel vse sile, da bi si priboril vdor v ukrajinsko žitnico. Protij temu pa pravijo v Berlinu sledeče: Čim očitnejši postajajo sovjetski nameni, katere je lahko razbrati po obširnosti njihovih priprav in nastopov, toliko odločnejši pa so nemški obrambni sunki, ki so važni iz sledečih razlogov: 1. Nemška vojska je odločno prekrizala vse nasprotnikove ofenzivne nakane; 2. Nasprotnik je imel vsepovsod občutne izgube v vojnem materialu in te izgube bodo nedvomno pokazale svoje pogubne posledice. Samo v nekaterih dneh je bilo uničenih po 500 ali več sovjetskih tankov. To pa po drugi strani govori za učinkovitost nemške obrambe, kakor tudi za uspešnost novega nemškega orožja, posebno pa tankov.

mobilske dirke, ko se prekopicujejo dirkačji avtomobili in švigajo iz njih plameni, potem je izgubil službo. V Ameriki ne poznajo šale. Seveda je življenje operaterjev polno pustolovščin in nevarnosti. Niso redki primeri, da je marsikateri operater v lovu za dogodki izgubil svoje življenje. Svojevrsten zgled je Jim Ernst, pomočnik znanega kinematografskega strokovnjaka Johna Craiga. Oba sta v želji, da bi našla nov senzacionalen predmet za filmsko snemanje, prišla na misel, da bi se udeležila odprave, ki je hotela iz neke potopljene ladje v bližini otoka Espiritu Santo pri Kaliforniji dvigniti zlati zaklad. Opremila sta se s posebnimi aparati, s katerimi sta mislila pod vodo posneti najzanimivejše prizore dvigavanja zaklada. Oba pustolovca pa nista bila navadna sanjača, pač pa sta vedela, kaj hočeta: narediti velik dobiček in prejeti pohvalo od svojega ravnatelja. Jim Ernst je z drugimi vred prispel do kraja, kjer se je ladja potopila, se dal potopiti v morje v svoji potapljaški obleki, in ko je prispel na dno, je avtomatični fotografski aparat pritrdil na trup potopljene ladje. Nato si je dal spustiti na dno še drug aparat, s katerim je začel delati, splezal potem na razbitino, dočim je z drugim aparatom, ki je bil pritrjen malce proč in je deloval avtomatično, snimal podvodni prizor operaterja potapljača, ki se je plazil po razbitinah. Nenaodoma pa je John Craig in z njim tisti, ki so bili na ladji, opazili, da se je z ropotom pretrgala vrva, po kateri je potapljač dajal svoja znamenja. »Dvignitel! Dvignitel!« je zaklical Craig. Toda močje, ki so imeli opravka z vrvmi, so vlekli in vlekli, pa potapljača niso mogli privleči na površje. Močje so se vrvi zaplele med težje. Na znake, ki so jih potapljaču poslali, ni bilo odziva. Potem so stresli tubo z zrakom in opazili, da je prazna. Vsi so vedeli, da utegne njihov tovariš, ki je bil na dnu morja, živeti morda največ pet ali šest minut. Craig je oblekel potapljaško obleko in se spustil v morje. Nobene sledi ni bilo več o Jimu Ernstu. Iskali so ga do večera in še naslednje jutro. Zaman! Njegov tovariš je izginil za vedno. Kako se je moglo to zgoditi? Kakšna skrivnostna žaloigra se je odigrala na morskem dnu? Edina reč, ki so jo potegnili, je bil avtomatični fotografski aparat, ki ga je bil potapljač namestil, pa je potem padel v blato. Kasneje so film razvili in zavrteli. In tedaj se je skrivnost pojasnila. Videli so, kako se je potapljač približeval razbitinam na dnu. Potem je pred letom nenaodoma zrasla ogromna senca z velikimi namiznimi kremplji, z ostrimi zobmi, ki so se prikazali, ko je odprla gobec, kakor da bi hotela pograbiti vse gledalce, ki so otrpeli od groze. Potem so videli, kako se je vodna cev razdrobila in se vzdignila kakor umirajoča kača. Na koncu pa so zagledali vrtnice zbrojenega blata, v katerem se je razblinila senca morskega psa, ki se je vrgel na neodolno in omahujočo potapljačevo senco. V tem trenutku se je film ustavil. Filmski prikaz o smrti Jima Ernsta, ki ga je posnel on sam, je bil eden največjih filmskih uspehov v Ameriki.

»SLOV. DOM« v vsako hišo!

Lepa pohorska legenda v besedi in sliki

Izšla je Tomazičeva »Drvarica Marija« — Slike je narisal Jože Beranek

Jože Tomazič, ki je živel kot učitelj med prebivalci zelene Pohorja, se je predstavil v slovenski književnosti najprej s Pohorskim pravljicami (Slovenčeva knjižnica), potem je napisal Pastirčkova nebesa (Ljudska knjigarna), njegovo najnovejšo delo pa je legenda »Drvarica Marija«. Vse tri knjige je ilustriral Jože Beranek. Snov zajema pisatelj iz življenja pastirjev, drvarjev, ogeljev in kmetov; gradi na izročilu Pohorcev in pripoveduje o onem gorskem svetu, ki je bil pri nas doslej žal tako malo obdelan. »Drvarica Marija« je izhajala najprej v »Slovenskem domu« v odlomkih, zdaj pa sta jo izdala avtorja v prikupni, 125 strani obsega-joči knjigi.

Legenda pripoveduje o varljivi sreči, ki jo je dosegel ubog pastir. Svojo dušo je zapisal zlodeju, in ta mu je pomagal, da se je v kratkem času povzpelo do gmotnega blagostanja. Prej je pasel ovce hočkega graščaka, kaj kmalu pa je napredoval do volarja in konjarja, pa od graškega oskrbnika do graščaka. Poplačal je graščinske dolgovce in se poročil z lepo graščakovo hčerko. Na to je že skoraj pozabil, da je zapisal svojo dušo ali dušo enega svojih potomcev vraga.

Minula so leta in zakon je ostal brez otrok. Tedaj se je užaloščena graščakinja odločila, da krene na božjo pot k Drvarici Mariji na Pohorski planini, o kateri je vedela, da rada pomaga romarjem, ki jo obiskujejo. Milo jo je prosila, da ji pri ljubem Bogu izprosi vsaj enega otročka, čeprav bi bil siromakec ali trdoglavi norček. Njena prošnja je bila dobesedno uslišana. Dobila je sinčka; sreča je zasijala na hočko graščino, toda ne za dolgo. Kmalu so morali starši ugotoviti, da je otrok duševno zaostal. Oče ga spodi od hiše, za njegovo dušo pa se bori Marija in zlodej. Zmagala Drvarica Marija, ki vzame sinčka v svoje varstvo in ga odda dobri ženi na planini. Od žalosti poči graščakinja srce. Otroci živi v planini in pese ovce. Kdaj pa kdaj ga obišče Marija, mu razkazuje lepote sveta in ga poučuje. Ko pastirček doraste, si izreže Marijin kipec, ki ga nosi vselej za svojo hodno srajco. Tudi njega skuša zlodej, toda kipec

mu poteka na erce in ga spominja besed, ki jih je slišal od svoje nebeske učiteljice.

Čez leta se vrne otrok z Marijo na hočko graščino, kjer dobi službo pastirja pri nesrečnem graščaku. Za plačilo si izgovorita pri oskrbniku graščakovo dušo. Graščaka razjedata težka vest in huda bolezen. Po čudežnem naključju mu otrok pripomore k telesnemu ozdravljenju. In ko zahteva za plačilo njegovo dušo, ga oče začuden vpraša, kdo da je. Marija ju spravi, nad graščino posije prava sreča, sina pa si izgovori za služabnika božjega. Še se pojavi zlodej in se sklicuje na s krvjo napisano pogodbo o prodaji duše. Sin duhovnik pa ga zdaj mirno zavrne: »Duša je božja in zato pripada edinole Bogu!« Marija se s pristom dotakne vragove listine in ta zgori.

Od takrat so minila že stoletja, končuje pisec svoje lepo pripovedovanje, znamenje s pastirčkovim kipecem Drvarice Marije pa stoji še dandanes tam eredi hočkega polja. V jasnih, mirnih nočeh ga obiskujejo tri, ko kresnice blesteče se svetlinje: to so duše hočkega graščaka, njegove žene in sina duhovnika.

S svojim najnovejšim delom se je predstavil Tomazič kot pripovednik, ki spleta množico dejanj v zgovorno, povezano enoto. Ne ljubi dolgih opisov, ne analizira dogodkov, pač pa jih lepo nakazuje zdaj s psihološke strani, zdaj kot čuvaj ljudskega izročila, zdaj kot slikar svojstvene pohorske krajine. Prav zaradi tega je bila legenda kot nalašč za ilustrirano izdajo. Na vsaki strani knjige je slika, ki ubrano in nazorno dopolnjuje dejanje, izraženo v besedi. Pohvalno je treba omeniti, da se je slikar Beranek zvesto držal pohorskih pokrajinskih motivov, prav tako pa je tudi zgovoren v izraznosti obrazov in duševnega življenja oseb, ki nastopajo v legendi.

Drvarica Marija spada med one knjige, po katerih radi segajo bralci — od najmlajših, pa do najstarejših. S posebnim veseljem pa jo bodo prebirali otroci, katerim je ilustrirana, vrh tega pa še legendarna vsebina posebno pri srcu.

Skrivnosti z nevidnega bojišča

Vohunski spomini iz prve svetovne vojne

27

Po teh besedah je polkovnik odprl usnjeno mapo, ki je ležala pred njim na mizi. Iz nje je vzel precej velik črn karton, na katerem je bilo skrbno nalepljenih nekaj kosov pisalnega papirja. Po papirju je tu pa tam bilo videti velike, temne madeže.

Polkovnik je karton pazljivo pogledal, potem mi ga je podal in čakal, kaj bom dejal na to.

Ker nisem vedel, kaj bi rekel, je začel on:

»Posrečilo se mi je, da sem na tem kartonu sestavljal kosce raztrgane listine, ki v Morrisovem svečnjem manjku, pa je za nas najvažnejša. Tiste madeže, ki jih vidite tukaj po papirju, so od krvi...«

Zdaj sem pogledal tiste kose papirja natančneje in sem tudi sam videl, da gre za dolg seznam nasprotnikovih vohunov, od katerih sem jih nekaj sam poznal vsaj po imenu.

Eno izmed tistih številnih imen je bilo zaznamovano z rdečim svinčnikom. Na to sem postal najprej pozoren in sem videl, da je ime neke ženske.

A vendar nisem vedel, kaj bi s to listino. Nisem razumel, zakaj gre in kaj bi polkovnik rad zvedel od mene, ko mi jo je s takim poudarkom dal na ogled. Obrat sem karton po rokah in ga ves v zadregi ogledoval.

Polkovnik Patterson je ves ta čas nepremično upiral oči vame. Ko je videl, da ni z mano nič in da se mi neče, pa se noče posvetiti, mi je potegnil karton iz roke, ga položil na mizo, potem si pomel roke in nekam nepotrpeljivo vzkliknil:

»Gustav Morris je bil eden naših najboljših vohunov. Strokovnjak, bi dejal. To vi pač najbolje veste, saj ste dolga leta delali z njim.«

Pokimal sem mu, on pa je nadaljeval:

»Bil je dragocen sodelavec. Z njim biti v službi, je bilo veselje. Bil je močan, drzen, domisel...«

Toda Gustav Morris je bil pač človek, nič boljši in nič slabši, kakor vsa midva in kakor je večina ljudi. Ne mislim tukaj na sposobnost in voljo za delo. V tem je zadržno bil vzgleden. Hočem reči, da je bil človek v tem, da je mislil, kako je močan in dorasel sleherne mu naskoku usode. Misil je, da je na svetu ni reči, ki bi mogla vreči s tira njega in ga pripraviti tako daleč, da bi zaradi tega ali onega razloga pozabil na dolžnost.

»Tudi Morris je tute notri,« in pri tem je polkovnik pokazal na prvi, »nosil nekaj, kar je nemirno in brez prenehajanja ntrpalo in valovalo, nekaj, kar nas muči in opaja, navdaja z upom ali obupom, skratka nekaj, čemur pravimo navadni zemljani srce.«

Da, tudi Morris je imel srce. Srce, razumete! In kakšno srce!

In to, prav to mu je bilo v pogubo.

Tudi Morris si je v kratkih, bežnih oddihih, kar mu jih je dovoljevalo delo, želel, da bi se mogel zarežati v sinje zenice lepe ženske ter se ogledovati v njih kakor v zrcalu.

Toda ženska, pri kateri se mu je ta želja izpolnila, ni bila vredna brezmejnega zaupanja, ki ga je imel do nje. Ni bila vredna ljubezni takega človeka, kakršen je bil Morris.

Tista ženska je bila sovražnikova vohunka...

Morrisu se ves čas, kar je hodil z njo, ni niti sanjalo o tem. Vedel je, kakšne nevarnosti groze vohunu prav od žensk, zato je bil v obče vanju z njimi previden. Previ-

den vedno, povsod in vselej, razen pri tisti edini.

In veste, kdaj je zvedel resnico o ženski, kateri je dal svojo ljubezen in vse svoje življenje? Zvedel jo je tisti večer, ko je pregledeval listino, ki sta jih morala odnesti iz skrivnega predala v oni palači. Lahko si mislite, kakšno strahotno odkritje je to zanj bilo...

Toda imel je v sebi vendarle toliko nadčloveške moči, da je svojo dolžnost izpolnil prav do kraja. Kdo drugi bi bil omagal tisti trenutke, ko je zvedel za pošastno skrivnost, ob kateri se mu je poridlo vse.

Prišel je k vam na mesto, kjer sta se bila dogovorila, da se bosta dobila. Vrgel vam je sveženj z listinami, ker mu je tako velevala zapoved in ker je tako bila njegova dolžnost. Vedel se je tako čudno, da se vam je zdelo, da vidite pred sabo senco, da je to strah, ki se smeje, da vas je še zdaj groza, če se tistega smeja spomnite. Smejal se je, ubori Morris, zakaj njegovo srce je bilo raztrgano in v možganih mu je plamenel strahoten požar, ki mu je izžgal zdravi razum.

Potem je izginil v meglo in tekel v gluho noč. Tekel je obupno proti kraju, kjer je vedel, da bo dobil svojo zahrbtno žensko.

Polkovnik Patterson je pri teh besedah umolknil. Pritisnil si je pesti na čelo in ostal nekaj minut nem in tihi na mestu, ne da bi se bil premaknil ali da bi bil kaj pokazal, da misli s pripovedovanjem nadaljevati.

Čakal sem dolgo, kdaj bo spet spregovoril. Zdelo se mi je, da čakam celo večnost. Potem sem se predrznil ter povprašal:

»No, in kaj je bilo potem?«

Polkovnik je počasi vzdignil

obraz in mrmral, kakor da pripoveduje sam sebi:

»Morris je še tisto noč, ko sta izpolnila svojo nevarno nalogo, ubil žensko, katero je tako dolgo malikoval...«

Njega so našli dva dni zatem, ko je blodil po oddaljenih predmetjih. Ko smo se mu približevali, je iztegnil proti nam pest, v kateri je še vedno stiskal seznam sovražnikovih vohunov, na katerem je stalo tudi ime tiste, ki jo je ljubil. Potem je na široko razprl oči, podplute s krvjo, neznanosno raztegnil ustnice, pokrite s peno ter bruhnil v strahoten, neskončen, pošasten smeh...

Gustavu Morrisu se je bilo zmešalo...

Samo do 5. avgusta

je še čas za prednaročilo

ROMANA V SLIKAH

Quo vadis

Cena veliki knjigi (216 strani s 420 slikami, velikost četrta »Slovenec«, »Slov. dom« ali pol strani »Domoljuba«) je: mehko vezana . . . 32 lir trdo v polplatno vezana 45 lir v celoplatno vezana na najljubšem papirju . 85 lir Za stare ali nove naročnike »Slovenskega doma« mehko vezana . 25 lir (»Slovenski dom« velja na mesec 11 lir.)

Pišite dopisnico na uredništvo »SLOVENSKEGA DOMA« Ljubljana, Ljudska tiskarna.